

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความร่วมมือระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา สรุปผลการวิจัย พร้อมการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพความร่วมมือระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยว
2. ศึกษาการจัดการและมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น โดย
 - 2.1 ดำรงสภาพการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา
 - 2.2 วิเคราะห์สภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา
 - 2.3 ศึกษาความพร้อมในการพัฒนาการจัดการมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา
3. เสนอแนะแนวทางของความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพล อำเภอสตงิ่งพระ จังหวัดสงขลา ระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับตำบลชุมพล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มบุคคล 5 กลุ่ม คือ
 - 1.1 นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลชุมพล ใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในตำบลชุมพล ระหว่างวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2546 ถึงวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2546 และยินดีตอบแบบสอบถาม ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 206 คน
 - 1.2 ประชาชนในตำบลชุมพล ได้แก่ ประชาชนที่มีสำเนาทะเบียนบ้านอยู่ในตำบลชุมพล เมื่อ พ.ศ. 2544 จำนวน 5,744 คน สุ่มตัวอย่างมาจำนวน 361 คน โดยใช้ตารางกำหนดตัวอย่างของเกรจซีและมอร์แกน หน่วยตัวอย่างคือ ครัวเรือนแต่ละครัวเรือนในตำบลชุมพล และกำหนดสัดส่วนของจำนวนประชากรและครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกในครัวเรือนที่มีวุฒิภาวะพร้อมที่จะให้ข้อมูล เพียงครัวเรือนละ 1 คนเท่านั้น

1.3 ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในตำบลชุมพล ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า คือกำหนดกลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านละ 5 คน จากผู้ประกอบการเกี่ยวกับร้านอาหารและเครื่องดื่ม สินค้าพื้นเมือง สินค้าทั่ว ๆ ไป รถยนต์รับจ้างและรถจักรยานยนต์รับจ้าง จำนวน 7 หมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 35 คน

1.4 ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล ใช้วิธีการคัดเลือกจากผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง จำนวน 4 คน คือ พัฒนาการอำเภอสติงพระ ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล กำนันตำบลชุมพล และเจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐฐาน (วัดพะโคะ)

1.5 ผู้รับผิดชอบด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชนของสถาบันราชภัฏสงขลา ใช้วิธีการคัดเลือกจากผู้บริหารของสถาบันราชภัฏสงขลา ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการบริการวิชาการให้แก่ชุมชน จำนวน 3 คน คือ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและบริการวิชาการ และผู้อำนวยการสำนักศิลปวัฒนธรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคคล 3 กลุ่ม โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามแนวของลิเคอร์ท มีด้วยกัน 3 ชุด สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในตำบลชุมพล ประชาชนในตำบลชุมพล และผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในตำบลชุมพล

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มบุคคล 2 กลุ่ม คือ

2.2.1 ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล จำนวน 4 คน คือ พัฒนาการอำเภอสติงพระ ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล กำนันตำบลชุมพล และเจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐฐาน (วัดพะโคะ) เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลสภาพทั่วไปและสภาพการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล การบริหารและจัดการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล ปัญหาการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลชุมพลและแนวทางในการร่วมมือระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพลเพื่อพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพล

2.2.2 ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานการบริการวิชาการแก่ชุมชนของสถาบันราชภัฏสงขลา จำนวน 3 คน คือ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและบริการวิชาการ และผู้อำนวยการสำนักศิลปวัฒนธรรม เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทของสถาบันราชภัฏสงขลาในด้านส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว การร่วมมือกับชุมชนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว นโยบายและแผนงานด้านส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยว

เชิงนิเวศและแนวทางของความร่วมมือระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล เพื่อพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพล

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ติดต่อประสานงานกับพัฒนาการอำเภอสติงพระ ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล กำนันตำบลชุมพลและเจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) เพื่อแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของการวิจัยและขอการสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ติดต่อประสานงานด้วยตนเอง

2. ศึกษาสภาพของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพล โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ บริเวณวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) ชายหาดชุมพล หมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลชุมพล แล้วบันทึกรายละเอียดไว้

3. คัดเลือกนักศึกษาเพื่อทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาที่เคยเรียนวิชาเกี่ยวกับการศึกษาชุมชน การวิจัยและมีความสนใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ จำนวน 10 คน

4. ประชุมนักศึกษาผู้ที่เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อชี้แจงให้เข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลของตำบลชุมพลโดยสังเขป แบบสอบถาม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล แผนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการติดต่อประสานงานในระหว่างการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของตำบลชุมพลด้วยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล จำนวน 4 คน คือ พัฒนาการอำเภอสติงพระ ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล กำนันตำบลชุมพลและเจ้าอาวาสวัดราชประดิษฐาน (วัดพะโคะ) การสัมภาษณ์ใช้วิธีการสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์และจดการบันทึกการสัมภาษณ์

6. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานการบริการวิชาการแก่ชุมชนของสถาบันราชภัฏสงขลา คือ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและบริการวิชาการ และผู้อำนวยการสำนักศิลปวัฒนธรรม ใช้วิธีการสัมภาษณ์เช่นเดียวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล ปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการ และได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้

7. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพความร่วมมือระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยว สถาบันราชภัฏสงขลามีนโยบายและมาตรการที่จะร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ยังไม่ได้ดำเนินการกับชุมชนใดอย่างเป็นทางการ กิจกรรมที่ดำเนินการ ในปัจจุบันคือ การสนับสนุนวิทยากรตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และสนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์และบุคลากรของสถาบันดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนท้องถิ่น การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนท้องถิ่น การจัดทำเอกสารเผยแพร่ การสนับสนุนการแสดง วัสดุอุปกรณ์ และยานพาหนะแก่ชุมชนท้องถิ่น

2. การจัดการและมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล

2.1 สถานภาพการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล ตำบลชุมพลมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ คือ หาดชุมพล ทะเลสาบสงขลา หุ่นาและคันตาล ถ้ำเขาควหา และถ้ำวัดพะโคะ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ วัดพะโคะ วัดชลธารวาส วัดศิลาลอย วัดชุมพล พังหรือตระพัง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีภูมิลำเนาอยู่นอกอำเภอสติงพระ เข้ามาท่องเที่ยวระหว่าง 1-3 ครั้ง โดยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของตำบลชุมพลจากการบอกเล่าของบุคคลอื่น เข้ามาท่องเที่ยวเพื่อทำบุญ ลักษณะของการท่องเที่ยวเป็นกลุ่มครอบครัวและเครือญาติ มีการใช้จ่ายเพื่อทำบุญเป็นส่วนใหญ่ และมีค่าใช้จ่ายในขณะที่เข้ามาท่องเที่ยวในตำบลชุมพลคนละไม่ถึง 500 บาท สถานที่ท่องเที่ยวที่รู้จักมากที่สุดคือ วัดพะโคะ ใช้เวลาท่องเที่ยวอยู่ในตำบลชุมพลไม่ถึง 3 ชั่วโมง และถ้ามีโอกาสจะเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลชุมพลอีกผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมืองที่สำคัญของตำบลชุมพล ได้แก่ น้ำตาลแว่นหรือน้ำตาลโตนด น้ำตาลสด น้ำส้มจากคันตาล ขนมดู ขนมลูกตาล ขนมโก้ ขนมหอมม่วง ข้าวม่วงกรอบอบเนย แต่การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวยังขาดระบบการจัดการที่ดี ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรรับผิดชอบหรือประสานงานโดยตรง การท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การจัดการของวัดราชประดิษฐฐาน (วัดพะโคะ) และผู้ประกอบการที่ยังขาดการรวมตัวในรูปของกลุ่มและองค์กร องค์กรบริหารส่วนตำบลชุมพลไม่สามารถดำเนินการได้ แต่ได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาประจำปี พ.ศ. 2546

2.2 สภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพล นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลชุมพลมีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลมีคุณภาพในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านคือแหล่งท่องเที่ยว การบริการนักท่องเที่ยว ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทาง การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวมี

คุณภาพระดับปานกลาง ในขณะที่ประชาชนในตำบลชุมพลมีความคิดเห็นว่ามีคุณภาพโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว และด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้รู้จักกัน โดยทั่วไปมีคุณภาพในระดับมาก แต่ด้านการบริการนักท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับปานกลาง ส่วนผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่ามีคุณภาพโดยรวมในระดับมาก เพื่อพิจารณารายด้านพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับมาก การบริการนักท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับมาก ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับมาก การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับมาก แต่ความสะดวกในการเดินทางมีคุณภาพในระดับปานกลาง

2.3 ความพร้อมในการพัฒนาการจัดการมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลร่วมกับสถาบันราชภัฏสงขลา ประชาชนในตำบลชุมพลมีความคิดเห็นว่าเป็นด้านการศึกษาที่มีความพร้อมเป็นลำดับแรก ในเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยให้แก่บุคลากรในชุมชน ด้านการฝึกอบรมมีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการจัดตั้งองค์กรประสานงานการท่องเที่ยว ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นมีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านการเพิ่มปริมาณของนักท่องเที่ยวมีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการรณรงค์ในรูปแบบต่าง ๆ ด้านเครือข่ายการท่องเที่ยวมีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการประสานงานในการสร้างเครือข่าย ส่วนผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในตำบลชุมพลมีความเห็นว่าเป็นด้านการศึกษาที่มีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการวิจัย การตลาดและการวิจัยเพื่อส่งเสริมการตลาด ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น คือ การจัดรูปแบบงานเทศกาลโดยยึดถือวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นหลัก ด้านการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยว คือ การรณรงค์ในรูปแบบต่าง ๆ และด้านเครือข่ายการท่องเที่ยวมีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการดำเนินงานของเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. แนวทางของความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับตำบลชุมพล

สถาบันราชภัฏสงขลาควรร่วมมือกับตำบลชุมพลในกิจกรรมที่เป็นบทบาทหน้าที่และภารกิจของสถาบัน คือ ด้านการศึกษา การฝึกอบรม การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และกิจกรรมตามความต้องการของประชาชนและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในตำบลชุมพล คือ การเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยจัดให้เป็นรูปแบบของความร่วมมือนลักษณะเป็นแบบพหุภาคีระหว่างองค์กรกับองค์กรและเป็นทางการ คือระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล โดยมีคณะกรรมการดำเนินงานร่วมกัน ส่วนการดำเนินกิจกรรมเป็นลักษณะของการเรียนรู้ร่วมกันและดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของความพร้อมและความต้องการของทั้งสองฝ่าย ตามความคิดเห็นของประชาชนและผู้ประกอบการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความร่วมมือระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพล อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา มีประเด็นที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. สภาพความร่วมมือระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยว จากผลการวิจัย พบว่า สถาบันราชภัฏสงขลาได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นไว้ในนโยบายด้านการวิจัย ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ และเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มุ่งสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สถาบันราชภัฏสงขลา. ม.ป.ป. : 5-15) อันเป็นนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของสถาบัน และสอดคล้องกับนโยบายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยว ซึ่งมีมาตรฐานการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับในระดับสากล (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ม.ป.ป. : 5) อันเป็นภารกิจประการหนึ่งของสถาบันราชภัฏสงขลา ที่เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐบาล และมีปรัชญาว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น แต่จากการศึกษาลักษณะของความร่วมมือระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับชุมชนท้องถิ่น พบว่า ยังไม่มีโครงการร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ เพียงแต่สนับสนุนในรูปแบบของการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนเท่านั้น คือ การสนับสนุนทางด้านวิชาการ สนับสนุนทุนการวิจัย และสนับสนุนให้อาจารย์ดำเนินการวิจัย การจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน การจัดทำเอกสารเผยแพร่ การสนับสนุนการแสดง วัสดุอุปกรณ์และยานพาหนะ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปานทิพย์ ผดุงศิลป์ (2534 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การบริการวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มุ่งเน้นการบริการทางวิชาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในรูปแบบการสอน การฝึกอบรม การส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและศาสนา และ สินีนาฏ บุญช่วย (2541 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์บทบาทของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า นโยบายด้านการบริการวิชาการแก่สังคม คือการให้บริการในรูปแบบด้านต่าง ๆ และสัมพันธ์กับการวิจัย ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมและจัดนิทรรศการ ซึ่ง ปานทิพย์ ผดุงศิลป์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้เสนอแนะว่า สถาบันควรดำเนินการอย่างจริงจังในการปรับระบบโครงสร้างและการบริหารสถาบันที่ไม่เอื้อต่อภารกิจ การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ จัดบุคลากรที่สนใจเข้าดำเนินงานและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ตามสมควร ซึ่งผู้วิจัยมี

ความเห็นว่าสถาบันราชภัฏสงขลาควรจัดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดระบบข้อมูลที่สถาบันได้ให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน เพื่อเก็บรวบรวมและเผยแพร่การดำเนินงานของสถาบันและปรับเปลี่ยนรูปแบบการร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลตามความต้องการของชุมชนและสังคมโลก

2. ด้านการจัดการและมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล

2.1 สภาพการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล จากผลการวิจัยพบว่า ตำบลชุมพลมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและนักท่องเที่ยวรู้จักมากที่สุด คือวัดพะโคะ เนื่องจากเป็นวัดที่เก่าแก่ มีประวัติสืบเนื่องมายาวนานนับตั้งแต่สมัยอยุธยาและเกี่ยวเนื่องกับสมเด็จพระหลวงพ่อดาว (เหยียบน้ำทะเลจืด) ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของบุคคลทั่วไป ทั้ง ๆ ที่ตำบลชุมพลมีแหล่งท่องเที่ยวอีกหลายแห่ง ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น หาดชุมพล ทะเลสาบสงขลา หุ่นาและคันตาล ถ้าเขาภูเขา ถ้ำวัดพะโคะ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น วัดชลธารวาศ วัดศิลาลอย วัดชุมพล พัง (สระซูด) โบราณวัตถุและศิลปวัตถุต่าง ๆ ซึ่งจากการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวบางแห่งคือ หาดชุมพล ถ้ำเขาภูเขา ถ้ำวัดพะโคะ ยังไม่ได้ปรับปรุงและพัฒนาให้มีสภาพเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทรุคโทรม สกปรก ขาดความสวยงาม ซึ่งควรพัฒนาให้มีความสะอาด สวยงาม และเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของตำบลชุมพลต่อไป ในส่วนของนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากนอกอำเภอสทิงพระ มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นเพราะในช่วงการเก็บข้อมูล (25 มีนาคม – 7 เมษายน พ.ศ. 2546) เป็นระยะที่โรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (Severe Acute Respiratory Syndrome : SARS) กำลังระบาด นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศจึงไม่ได้เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งถ้าหากตำบลชุมพลมีคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ดีแล้ว ก็สามารถที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้ เช่น การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบและยอมรับในความปลอดภัยของการท่องเที่ยวในตำบลชุมพล เป็นต้น นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เข้ามาท่องเที่ยวเพื่อการทำบุญ การสักการะเจดีย์และหลวงพ่อดาวในวัดพะโคะเท่านั้น ซึ่งใช้เวลาท่องเที่ยวในตำบลชุมพลไม่ถึง 3 ชั่วโมง และใช้จ่ายเงินไม่ถึง 500 บาท เพื่อทำบุญและไหว้พระ ซึ่งสอดคล้องกับอาชีพและรายได้ของนักท่องเที่ยว คือส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีอายุระหว่าง 20-30 ปี เข้ามาท่องเที่ยวในลักษณะของกลุ่มครอบครัวและกลุ่มเพื่อนมากกว่าลักษณะอื่น ๆ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ตำบลชุมพลสามารถเพิ่มปริมาณของนักท่องเที่ยวได้อีก เพราะมีนักท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะเข้ามาท่องเที่ยวอีกถึงร้อยละ 98.55 ตำบลชุมพลมีสิ่งสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ดีคือ ผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมือง ได้แก่ น้ำตาลแว่น น้ำตาลสด น้ำส้มโตนด และขนมพื้นเมืองต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของคันตาล ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากคันตาลที่เหมาะสมมายาวนานหลายชั่วอายุคนและยังคงรักษากรรมวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมไว้ได้ ผลิตภัณฑ์เหล่านี้สามารถ

จำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวและตลาดทั่ว ๆ ไปได้ แต่ยังคงระบบการบริหารจัดการที่ดี ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใครรับผิดชอบโดยตรง ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การจัดการของวัด โดยเฉพาะวัดราชประดิษฐฐาน (วัดพะโคะ) และผู้ประกอบการยังขาดการรวมตัวในรูปของกลุ่มและองค์กร ต่างคนต่างประกอบธุรกิจของตน บริเวณหน้าวัดพะโคะซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญจึงขาดความเป็นระเบียบและสวยงาม ขาดถึงขณะที่ถูกสุขลักษณะอนามัย ไม่มีที่จอดรถที่เหมาะสม ผลการวิจัยพบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลชุมพล ซึ่งเป็นส่วนการปกครองส่วนท้องถิ่นของตำบลชุมพล ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขในปัญหาดังกล่าวได้ เพราะไม่ใช่เป็นพื้นที่ในครอบครองวัดพะโคะ ได้เรียกประชุมผู้ประกอบการที่เป็นแม่ค้าซึ่งตั้งแผงขายของเพื่อให้ย้ายสถานที่ขายไปจากที่เดิมแต่ไม่สำเร็จ เพราะทำเลเดิมแม่ค้าคิดว่าจะขายของได้ดีกว่า ขณะนี้อำเภอสทิงพระได้รับการจัดสรรงบประมาณ และกำลังก่อสร้างศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าตำบลชุมพลเป็นอาคารแบบถาวร 1 หลัง บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งจำหน่ายสินค้า สำหรับให้ประชาชนในตำบลชุมพลใช้เป็นสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า ซึ่งอาจจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ได้ อย่างไรก็ตามองค์กรบริหารส่วนตำบลชุมพลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวในตำบลชุมพล จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล ประจำปี พ.ศ. 2546 ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการท่องเที่ยวของตำบลชุมพล คือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในตำบล เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น เช่น การमानมัสการวัดพะโคะควบคู่ไปกับการพัฒนาถ้ำคูหา ปรับปรุงการคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะอนามัย ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เหมาะสม พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการถมที่บริเวณสระน้ำพังพระและถ้ำคูหา และปรับพื้นที่เพื่อปลูกต้นไม้ยืนต้นจัดให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ (องค์กรบริหารส่วนตำบลชุมพล. ม.ป.ป. : 11-17) นับว่าหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลชุมพลได้เข้ามาดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของตำบลชุมพลโดยตรง แต่จะประสบปัญหาในด้านการขาดบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ขาดความรู้ในด้านการบริหารและจัดการที่เหมาะสม ขาดแคลนงบประมาณ ขาดการสืบสานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงดำเนินการได้ไม่มากนัก ซึ่งถ้าปล่อยให้สภาพการท่องเที่ยวของตำบลชุมพลดำเนินไปในลักษณะนี้แล้วจะทำให้มาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวของตำบลชุมพลไม่เป็นที่ยอมรับและส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยส่วนรวม เพราะนักท่องเที่ยวในปัจจุบันนิยมไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานคุณภาพ อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า มีนักท่องเที่ยวถึงร้อยละ 98.55 มีความต้องการที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลชุมพลอีก ดังนั้นถ้าหากตำบลชุมพลได้ทำการปรับปรุงสภาพการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานคุณภาพที่ดีแล้ว การท่องเที่ยวของตำบลชุมพลก็จะพัฒนาไปได้อีกมาก ซึ่งสถาบันราชภัฏสงขลาควรเข้าไปร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนตำบลชุมพลเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลชุมพลให้มีมาตรฐานและคุณภาพเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

2.2 สภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพล นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในตำบลชุมพลมีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลมีคุณภาพในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับปานกลาง การบริการนักท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับปานกลาง ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวมีคุณภาพระดับปานกลาง ความสะดวกในการเดินทางมีคุณภาพระดับปานกลาง การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพระดับปานกลาง ในขณะที่ประชาชนในตำบลชุมพลมีความคิดเห็นว่ามีคุณภาพโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยวและด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้รู้จักกันโดยทั่วไป มีคุณภาพในระดับมาก แต่ด้านการบริการนักท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับปานกลาง ส่วนผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่ามีคุณภาพโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับมาก การบริการนักท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับมาก ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับมาก ความสะดวกในการเดินทางมีคุณภาพในระดับปานกลาง และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เร่งรัดพัฒนาบูรณะฟื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ทั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมืองเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยจะส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งรูปแบบการจัด สหกรณ์การท่องเที่ยวและการพัฒนาฟื้นฟูชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งการเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจฯ ม.ป.ป. : 1) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลมีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว ประชาชนในตำบลชุมพลเองและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในตำบลชุมพลในระดับหนึ่ง คืออยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก จึงมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในทุกช่วงฤดูกาล ส่วนใหญ่เข้ามาท่องเที่ยวมากกว่าหนึ่งครั้งและตั้งใจจะเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลชุมพลอีก ถ้าหากว่าสถาบันราชภัฏสงขลาทำองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพลได้ร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลแล้ว ก็จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลมีคุณภาพมาตรฐานเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

2.3 ความพร้อมในการพัฒนาการจัดการมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลร่วมกับสถาบันราชภัฏสงขลา ประชาชนในตำบลชุมพลมีความคิดเห็นว่า ในด้านการวิจัยมี

ความพร้อมเป็นลำดับแรก ในเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยให้แก่บุคลากรในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันราชภัฏสงขลา ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยงของชุมชนในด้านการวิจัยเพื่อความเข้าใจในท้องถิ่นและสร้างสมความรู้จากท้องถิ่น เชื่อมโยงศาสตร์สากล นำผลไปใช้ในการร่วมปรับแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาสถาบันและภารกิจ เพื่อให้สถาบันเป็นแหล่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ของท้องถิ่น ด้านการฝึกอบรมมีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการจัดตั้งองค์กรประสานงานการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันราชภัฏสงขลาในด้านการบริการแก่สังคมที่มุ่งเน้นการบริการวิชาการและพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง โดยผสมผสานและประยุกต์องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศาสตร์สากล เพื่อร่วมพัฒนาชุมชนให้พัฒนาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน สามารถคว้าซึ่งเอกลักษณ์ของไทยท้องถิ่นภาคใต้ ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมท้องถิ่นมีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น อันสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันราชภัฏสงขลาในด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม โดยมุ่งศึกษาค้นคว้า วิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เผยแพร่โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมนักศึกษา และสู่ชุมชนด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถดำรงรักษาไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน (สถาบันราชภัฏสงขลา. ม.ป.ป. : 4-5) ด้านการเพิ่มปริมาณของนักท่องเที่ยวมีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการรณรงค์ในรูปแบบต่าง ๆ ด้านเครือข่ายการท่องเที่ยวมีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการประสานงานในการสร้างเครือข่าย ส่วนผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในตำบลชุมพลมีความเห็นว่าในด้านการวิจัยมีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการวิจัยการตลาดและการวิจัยเพื่อส่งเสริมการตลาด ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมของท้องถิ่น คือ การจัดรูปแบบงานเทศกาลโดยยึดถือวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นหลัก ด้านการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวคือ การรณรงค์ในรูปแบบต่าง ๆ และด้านเครือข่ายการท่องเที่ยวมีความพร้อมเป็นลำดับแรกในเรื่องการดำเนินงานของเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันราชภัฏสงขลาเช่นเดียวกัน ซึ่งสถาบันราชภัฏสงขลาและองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพลควรนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพล

3. แนวทางของความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลาตำบลชุมพล สถาบันราชภัฏสงขลาควรร่วมมือกับตำบลชุมพลในกิจกรรมที่เป็นบทบาทหน้าที่และภารกิจของสถาบัน ด้านการวิจัย การฝึกอบรม การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และกิจกรรมตามความต้องการของประชาชนและผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในตำบลชุมพล คือการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวและเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจัดให้เป็นรูปแบบของความร่วมมือลักษณะเป็นแบบพหุภาคีระหว่างองค์กรกับองค์กรและเป็นทางการ คือระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลาตำบลชุมพลกับองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล โดยมีคณะกรรมการ

ดำเนินงานร่วมกัน ส่วนการดำเนินกิจกรรมเป็นลักษณะของการเรียนรู้ร่วมกันและดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของความพร้อมและความต้องการของทั้งสองฝ่าย ตามความคิดเห็นของประชาชนและผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่มุ่งคำนึงถึงการพัฒนาด้านให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกันมากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจและการมีรายได้เพียงอย่างเดียว การให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมกันในทุกระดับ และจัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งในแนวตั้งและแนวนอน โดยให้มีการประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารและการจัดการร่วมกันทุกระดับ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ม.ป.ป. : 6-7) แนวทางของความร่วมมือดังกล่าวยังสอดคล้องกับนโยบายและมาตรการในการพัฒนาสถาบันราชภัฏสงขลาในด้านการวิจัยที่มุ่งเน้นการทำวิจัยที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่นด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่มุ่งสร้างเครือข่ายดำเนินกิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมสืบสานและสร้างสรรค์ศิลปะและวัฒนธรรม การอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนและสมดุล และด้านบริการวิชาการที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต การอนุรักษ์ฟื้นฟูเศรษฐกิจ ทูทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืนและสมดุล ประสานสัมพันธ์และร่วมมือกับองค์กรชุมชนต่าง ๆ (สถาบันราชภัฏสงขลา. ม.ป.ป. : 5-16) อันเป็นการสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาที่มุ่งพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ดูแลรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตของประชาชนให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน คำนึงถึงระบบนิเวศวิทยา สภาพแวดล้อมทางกายภาพและชีวภาพ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการท่องเที่ยว มีความพร้อมที่จะรับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนอย่างมิตรภาพและอบอุ่น เตรียมความพร้อมทางด้านการบริการนำเที่ยว บุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมที่จะรองรับการท่องเที่ยวในระดับสากลได้ (สำนักงานเลขาธิการ กรอ.จังหวัด และสำนักงานจังหวัดสงขลา. ม.ป.ป. : 48-50) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลชุมพลที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในตำบลให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยว บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สร้างชุมชนให้น่าอยู่และมีความยั่งยืนและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (องค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล. ม.ป.ป. : 1-7) ซึ่งจากแนวทางของความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลาตำบลชุมพลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่ามีความเป็นไปได้สูงเพราะเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล นโยบายของจังหวัดสงขลา แผนพัฒนาตำบลชุมพล นโยบายของสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และนโยบายของสถาบันราชภัฏสงขลา

โดยสรุปจากผลการวิจัยครั้งนี้ ความคิดเห็นที่ได้จากนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว ประชาชนในตำบลชุมพล และผู้ประกอบการในด้านต่าง ๆ ถือเป็นข้อมูลสำคัญที่สถาบันราชภัฏสงขลาจะต้องนำไปประสานกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดเป็นแนวทางของความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลให้ได้มาตรฐานต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สถาบันราชภัฏสงขลาและองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพล ซึ่งมีนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนท้องถิ่นอยู่แล้ว ควรนำผลการศึกษาจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลชุมพลให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป
2. สถาบันราชภัฏสงขลาควรนำผลการวิจัยครั้งนี้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภารกิจในด้านการวิจัย การบริการวิชาการแก่ชุมชนและการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น
3. สถาบันราชภัฏสงขลาควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ต่อไป เพราะภารกิจของสถาบันราชภัฏสงขลาที่มีหลายด้านและชุมชนท้องถิ่นยังมีความต้องการที่จะร่วมมือกับสถาบันราชภัฏสงขลาเพื่อพัฒนาในด้านต่าง ๆ อีกมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ มีระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงสองสัปดาห์ คือระหว่างวันที่ 15 มีนาคม - 7 เมษายน 2546 เท่านั้น จึงไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวได้ครอบคลุมประชากรทั้งหมด ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรกำหนดช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีระยะเวลาที่มากกว่านี้
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความร่วมมือระหว่างสถาบันราชภัฏสงขลา กับองค์การบริหารส่วนตำบลชุมพลเท่านั้น ซึ่งสถาบันราชภัฏสงขลาควรสนับสนุนให้อาจารย์และบุคลากรของสถาบันศึกษาวิจัยแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีก เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและยั่งยืนต่อไป